

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrata:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
seena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
ovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijatovi hiši,
št. 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Govor slovenskega poslanca Kluna o vojni postavi.

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! O vojni postavi, ki jo pretresamo, govorili so že vrlo odlični možje iz vojnega, gospodarskega, političnega in denarnega stališča tako temeljito in natančno, da bi bilo meni kot nestrokovnjaku težko kaj novega povedati, in v zavesti svoje slabosti bi se skromno besede odrekal, ako bi me ne silili k besedi nekteri nagibi, in to taki nagibi, ki gorko govoré za postavu, in ki jih tudi nestrokovnjak lahko živo čuti.

Iz teh nagibov, ki po prejšnjih govornikih niso bili dosti natančno omenjeni, hočem govoriti za ta postavni načrt, in če se pri tem postavim na slovensko stališče, ne morete se temu čuditi, saj ravno slovenski zastopniki hočejo vsi za vojno postavu glasovati. Ti nagibi so domoljubje, čast in moč naše ljubljene Avstrije.

Prepričan sem, da imajo avstrijski narodi zadosti domoljubja, da jim ta žrtva, ki se od njih terjaja, ne bo pretežka, da so zadosti razumni in da čast Avstrije previsoko cenijo, da bi jo prepustili kaki nevarnosti.

Ko je še leva (nemško-liberalna) stran te visoke zbornice večino imela, in ko se je še očitno izreklo, da se morajo Slovani na steno pritiskniti, ni se pozabilo nobeno sredstvo, ki je bilo možno, Slovanom škodovati. Da bi se to početje pred svetom opravičilo, skušali so Slovane sumničiti, češ, da niso zvesti državljani. Tako so Čehe, ki se niso podali sistemi, od ktere niso nič dobrega

pričakovati smeli, zmerjali do najnovejših dni Moskovite, druge Slovane pa panslaviste. Tisti pa, ki jim ni za prazno frazo, ampak za resnico, bi se bili lahko prepričali, da to ni res; ako bi bili le nekoliko pregledali avstrijsko zgodovino, videli bi, da je zvestoba Slovanov vzvišena nad takim obrekovanjem. (Dobro! dobro! na desni.) Ne v širokoustenji, ampak v dejanji se kaže domoljubje, pravi prijatelj se pokaže v potrebi in nadlogi, in zvestoba Slovanov za Avstrijo se je pokazala v takih dnevih tako sijajno, da jih v tem noben avstrijski narod ne prekosi. (Dobro! na desni.)

Ne bom na dolgo govoril o tistih žalostnih časih, ko so se Jugoslovani morali sami braniti proti napadom divjih Turkov, od katerih časov so se še do danes ohranile nekatere vojne naredbe, o časih, ko so Jugoslovani kot živa ograja branili državo pred Turki, med tem ko so se nemške provincije prepirale za verske prenapredbe, in ko so slabi položaj države porabile, da so si izterjale koncesije. Ne bom pravil, koliko so naši predniki tačas pretrpeli, tako da se še danes groznih Turkov bojé. Tudi pozneje so Slovani dostikrat pokazali svojo zvestobo državi, pa čemu bi vse to našteval, saj Slovani v Avstriji še danes plačujejo največ denarnega in krvnega davka. (Dobro! na desni.) Morda bi celo mi tukaj ne sedeli in ne zborovali, ako bi bili Slovani tako malo zvesti, kakor nekteri drugi narodi. (Opo-rekanje na levi — odobravanje na desni.)

To iskreno domoljubje vnelo je tudi enega največjih in najmodrejših mož českega naroda k izreku, da, če bi Avstrije še ne bilo, morala bi

se narediti, in to je rekel v času, ko se Slovanom v Avstriji ni ravno dobro godilo, ko so se morali tako rekoč še boriti za pravico obstanka, in ko se je vedno dalje širila tendencija, ki jo je izrekel vpliven mož: „Če v Avstriji ne moremo gospodovati, potem nam na njej ni nič ležeče.“ (Klici: Kdo? kje?) To je rekel Kaiserfeld! Gospodje, tako Slovani niso nikdar mislili, pokazali so svoje domoljubje vedno v dnevih nadloge in nevarnosti, in hočejo ga pokazati tudi zdaj, čeravno nevarnost ni še pred durmi, pa zna vsak čas priti, kakor so nekteri govorniki od te strani visoke zbornice povdarjali. Kakor so Slovani do zdaj vse težave voljno pretrpeli, kjer je šlo za blagor države, tako hočejo tudi to žrtvo na svoje rame vzeti, ker jo zahteva korist države.

Kakor je že več naših govornikov povedalo, mi dobro vemo, da nakladamo ljudstvu z vojno postavu veliko breme, saj tudi mi poznamo potrebe in slabo stanje naroda, in tudi mi, kakor nasprotna stranka, imamo gorko željo, da prebivalstvu to težko breme olajšamo. Pa imamo tudi blagor celote pred očmi, in ker smo celó od merodajne strani zvedeli, da nam svetovni položaj ne obeta dolzega miru, čemur bo vsak pritrnil, ki pazno pregleduje politične dogodke, potem moramo pač radevoljno pripravljeni biti na denarne in krvne žrtve, iz domoljubja, ne pa, da bi s tem skazali vladi kako uljudnost, ali jej dali zaupnico, kakor je nek govornik od one (leve) strani trdil; saj smo nasproti vladi v tistem položaji, kakor ona (leva) stranka; pa mi hočemo to žrtvo prinašati na ljubo in v korist Avstriji, ker ona močne armade potrebuje, in to tem

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratak čas.

XLI.

Večerjal sem prav gosposko, dobro si dal postreči, potem pa še sobo z mehko postljo, na kateri sem prav sladko spal do jutra. Gotovo bi pa ne bil tako mirno spal, če bi se mi bilo sanjalo, koliko bom moral plačati za vse to. Kar za ušesom sem se popraskal, in za lase prijel, ko mi je zjutraj po zajutruku, za kterege sem si bil privoščil kavo z rožički, kletarica povedala račun; skoro pol onega, kar sem bil v toplicah dobil, sem moral pustiti tukaj. „Prav ti je, kdor hoče gosposko živeti, naj pa tudi gosposko plača. — Toda zdaj boš pa danes zato bolj stradal.“ Tako mi očita vest in mi veli, naj si kupim kruha pa klobaso, to bo zadosti za danes. Kupljeno robo pobašem v torbo, potem stopim preko starinskih vrat na dolgi most čez Dravo; tam si ogledam čisto nove mi še iz brunov skup zbite ladije (floze) pa grem naprej proti Celovcu. Kjer se mi vredno zdi, postojim nekoliko ali sedem v senco, ker je bilo hudo vroče, a v gostilnico ne vkrenem nikamer.

Okoli poldneva pridem do Lipe pod Vrbo, kjer je nekaka Kalvarija. To moram videti in tako pridem tudi do farovža. Prezapeljiva prilika, da ne bi stopil va-nj, saj me ne bodo snedli. Če nič ne dobim, bom pa tako šel.

Ali tu sem jo še le skupil! V veži plane nad-me pes s strašnim lajanjem, na to se med kuhinjskimi vratmi prikaže čokasta ženska, ki praša, česa bi rad.

„Ali so gospod fajmošter domá?“ jo prašam jaz slovenski.

„Tukaj ne znamo nič bintiš“ — se zadere nad mano v kmetiški koroški nemščini, ktero sem po poti že večkrat slišal, a težko razumel.

Na to ponovim svoje vprašanje nemški, a ona praša še osorneje:

„Kaj pa češ fajmoštru?“

Da bi me že vsaka kmetiška kiklja tikala! Zato jej dam ves razjarjen nazaj odgovor:

„Kaj tebi to mar? Ti mi samo povej, če so gospod fajmošter domá, družega nič.“

„Ne boš šel gor, ne“ — se zadere baba in zastavi stopnice — „primi ga, tref!“

Res se zakadi pasja krota v mene, a predno me more prijeti, dobi z mojo šteklijačarco

tako po glavi, da se kar babi pod noge zvali. Zdaj pa nastane krik, zgoraj se oglasi robot glas, ki praša, kaj je, meni se pa zdi najbolje spraviti se na noge, baba za mano in ko sva zunaj, kliče na pomoč še hlapce, ki so okoli hleva delali. Vse se vdere za mano, zdaj velja naglost, pokaži, Jaka, da znaš dobro teči! Kako sem jo cvrinal čez vrte, njive travnike, skakal čez meje in ograje! Stavim, da sem v četrt ure storil pota za dobre tri četrti ure in še ko za mano ni bilo več nikogar videti, nisem si upal vstaviti se, vjel pa me ni nobeden.

V teku še celó velikanskega jezera nisem zapazil, čeravno sem že najmanj četrt ure daleč tekel ob bregu nad njim. Še le ko ves spehan sedem za grmovje, zagledam velikansko vodo, Vrbsko jezero imenovano, ki se v neizmerni širjavi in dolgosti razprostira pred mojimi očmi, da oči dosežejo kraj, konca pa ne. Kaj sta Bohinjsko in Blejsko jezero proti temu! Kakor Gameljšča proti Savi. Kako dobro bi delo človeku, če bi šel v to vodo hladit svoje razbeljene ude! Ali tukaj je še preblizo Lipe, hajdimo na cesto in po tej naprej do pripravnega kraja, saj jezera ne bo še konec.

bolj, ker si je priklopila še Bosno in Hercegovino, ter je tedaj večja postala.

Iz teh uzrokov bi jaz za vojno postavo glasoval ne samo, dokler je to ministerstvo na krmilu, ampak, vsaj jaz za svojo osebo, pod vsakim ministerstvom.

Če tedaj za to postavo glasujemo, smemo gotovo z večjo pravico, ko nasprotna stran trditi, da tega ne storimo iz strankarskega stališča, in k temu bi mogli še pristaviti, da se ne trgamo za popularnost, na kateri mora tudi nam ležeti biti, ker bi potem morali še radikalnejše predloge staviti, ko nasprotna stran, mnoge predloge, ki so ljudstvu bolj priljubljeni, ko ta.

Mi pa se držimo nazora, da kjer gre za skupno korist, morajo želje posameznih vtihniti, in se pri tem zanašamo na razumnost naših volilcev, ki dobro vedo, kaj je mogoče, in kaj ni mogoče. Tudi jaz mislim, da bi se dalo pri vojništvu nekaj prihraniti, in jaz upam, da bo vlada to tudi storila, kakor jej priporoča naša resolucija, čeravno tega govornik od nasprotne (leve) strani neče verjeti. Toda, kar je po okoliščinah mogoče, zna po okoliščinah tudi nemogoče postati, pa kar je le včasih mogoče, se ne sme za stalno in brezpogojno tirjati, ker tako zahtevanje znalo bi pogubonosno biti.

S takim sklepom bi mi zašli na krivo pot, ki bi znala peljati v pogubo Avstrije.

Mogočna Avstrija, to je bil tisti izrek, ki se nam je vedno nasproti stavil, kedar smo zahtevali federalizem ali avtonomijo, s tem izrekom so pobijali, in ne brez uspeha, naše težnje. Reklo se je, da federalisti skrbé le za svoje koristi, vsak za svojo deželo na škodo države, centralizem pa da se bori za moč celokupne države. Zdaj pa vam dajemo jasen, dejansk dokaz, da mi hočemo mogočno Avstrijo, ker dovolimo državi sredstva za njeno moč brez ozira na posamezne dežele, in glej, zdaj na enkrat je ona (leva) stran umolknila, in nič več ne povdarja moči in veljave Avstrije! (Oho! na levi), centralisti se na enkrat vstavljajo. Zato prašam: Kdo hoče mogočno Avstrijo, ali avtonomisti, ki jej dovolijo sredstva za to, ali centralisti, ki jej ta sredstva jemljejo?!

Kdor hoče cilj, mora hoteti tudi sredstva, da se ta cilj doseže, (dobro! na desni) in kdor v resnici hoče mogočno Avstrijo, jej ne more odrekati sredstev za to (močne armade). Ali hočemo mar misliti, da so bile le prazne pene vse tiste deklaracije o velikosti in veljavi Avstrije, ki so se slišali na oni (levi) strani o priliki adresne debate?

Posebno mi Jugoslovani hočemo mogočno Avstrijo, da nas bo branila pred nenasitljivimi sosedi (Lahi), o katerih je nek govornik naše (desne) stranke že včeraj govoril, in pred katerimi posebno naši okraji na jadranskem morji niso varni. In čeravno se nam Slovencem v Avstriji ne godi posebno dobro, (veselost na desni) vendar si ne želimo priti v tlačenstvo tujim zmagovalcem, da bi z nami ravnali samovoljno po izreku „vae victis“ (gorje premaganim!).

Reklo se mi bo, da imajo tudi nasprotniki postave le državni blagor pred očmi, in res so nekteri govorniki od nasprotne strani povdarjali, da pri tem vprašanju ne gre za strankarsko stališče. Pa iz besedi in dejanj smemo sklepati na misli in namene, in potem nam bo težko verjeti, da nasprotje v tej zadevi ne izvira iz strankarstva. Pri vseh shodih in dogovorih nasprotne stranke, kolikor izvemo iz časnikov, ki jim menda smemo verjeti (oporekanje in smeh na levi), — povdarjalo se je vedno le strankarsko stališče. Tako je prinesla na pr. „Neue freie Presse“, ki je menda o tem podučena, 23. novembra članek, iz katerega bom z dovoljenjem gospoda predsednika nekaj stavkov bral (bere): „die verfassungspartei strebt nach einigkeit in der wehrfrage und sie scheint uns auf gutem wege nach diesem ziele zu sein“ tedaj ne gre za korist in moč države, ampak za edinost stranke, (živahna veselost na levi) in nadalje se bere: „sie — namreč stranka — wird die unabänderlichkeit des eisernen etats auf drei jahre bewilligen, auf eine zeit, innerhalb welcher die europäischen verhältnisse sich klären können, während welcher die bewilligung ausreicht allen drohenden eventualitäten zu begegnen. Auch in diesem punkte wurden innerhalb der verfassungspartei opfer an persönlichen überzeugungen und bisher festgehaltenen standpunkten gebracht (res je! na levi), aber die idee der einigung

hat sich bisher so mächtig erwiesen, dass im grunde jedes mitglied der verfassungspartei alles opferte, um in dem beschlusse der partei alles wieder zu gewinnen. (Dobro! na levi.) Und es erfüllt mit genugthuung, die partei auf der bahn der einigkeit zu sehen; denn auf diesem wege allein kann sie ihre bedeutung als partei die achtung der bevölkerung behaupten.“ (Veselost na desni.)

Tedaj stranka in stranka in zopet stranka (veselost) je prva, in njej na ljubo se je moralo zatajiti celò lastno prepričanje. Te besede, gospôda, jaz tako razumem, da so bili prej nekteri sedajnih protivnikov prepričani o potrebi vojaške postave, kakor jo mi hočemo (klici na levi: ravno narobe!) in da so zavolje stranke zatajili svoje prepričanje. Ali je to dostojno za moža, da ravná zoper svoje prepričanje? In ali so res med nami možjé, ki jim je stranka več, ko občna korist? Ali naša država, ali blagor narodov, ali naša sedajnost in bodočnost ni toliko vredna, kakor korist ene posamezne stranke? Ali ni bolje, da se ena stranka zdrobi, nego da bi se zdrobila cela država?

Tudi nam se je vrivalo strankarsko stališče, tudi nam se je reklo, da ne smemo vojaške postave za več ko eno leto dovoliti, ker bo vlada potem prisiljena, naše pomoči še z naprej izkati, ker vlada druge stranke ne dobi, ktera bi jej tako domoljubno pomogla; reklo se nam je, da zgubimo ves vpliv, če vladi dovolimo postavo za deset let, ker nas potem vlada ne bo več potrebovala in tudi ne podpirala.

Toda čeravno odločno branimo pravice dežel, vendar se držimo načela, da stranka, ki hoče biti sposobna za vladu, mora korist cele države više staviti, nego korist posameznih dežel, in da se mora vedno s poštenim orožjem boriti. Ne stranka tedaj, ampak pravica, poštenost in domoljubje imajo besedo v tej zadevi, in sram ga bodi tacega moža, ki si ne upa glasovati po svojem prepričanju, ker se boji zamere pri kakem strankarskem voditelju, in tak mož ni pravi Avstrijanec. (Klici na levi: čujte! — na desni: dobro! dobro!)

Reklo se mi bo, da preostro sodim (veselost na levi); pa moja sodba se opira na dejanja naših nasprotnikov. Lani sta v dele-

Storil sem tako, kopanje me je dobro okrepcalo, potem sem ob jezeru marširal naprej in vstavil se še le v Porčah za masliček vina ker se mi je zdelo, da so ga zaslužile moje noge po tako junaškem teku.

Čeravno je bilo že pozno in sem mislil prenočiti drugje, ne v mestu, vendar nisem se mogel premagati, da ne bi šel še do Celovca, čegar visoki zvoniki so se že videli. Vsekam jo toraj naprej ob kanalu skopanem od mesta do jezera, čeravno so me že noge sklele od dolzega pota. Zgodilo se mi ni nič, le dva žandarja sta me vstavila in prašala po „posu“, pa me pustila, ko sem jima pokazal šolsko sprichevalo.

Skoro o mraku pridem v Celovec, katerega ogledat se mi pa za danes prepozno in mojim nogam pretežavno zdi, zato prašam po kakem prenočišču poceni, in pridem v prenočišče rokodelskih popotnikov. „Oče“ me praša, katerega rokodelstva sem in če tukaj dela iščem; boječ se, da bi me ne spodil, če povem, da sem le študent, mu rečem, da sem čevljarjske stroke. Na to zahteva od mene, če hočem tukaj prenočiti, popotno knjigo, ker jo mora policiji pokazati. Zdaj je bilo pa ven z mano, zato rečem odločno:

„Te vam ne pokažem. Če me hočete prenočiti, je prav, če ne, grem pa drugam, saj se za denar v Celovcu dobi menda dost postelj.“

To ga je omečilo in dobil sem posteljo za majhen denar, pa večerjo, oboje sem moral plačati, predno sem šel spat. V sobi je bilo več postelj, na dveh sta že dva smrčala, tudi jaz se slečem, svojo torbo denem pod zglavje, denar pa pod srajco na golo kožo. Zaspal sem kmalu, a spal ne dolgo; zbudil me je čut, kakor da bi ležal na mravljišči; ko sežem pod pazduho, dobim med prste živalico, katero zmanem, a izdá mi jo duh prsrov po nji. Se vé, da je bilo s tem konec spanja in počitka, katerega sem bil tako potreben, urno skočim s postelje in se napravim v temi, potem prižgem klinček, da bi naredil luč, a ni nikjer sledu sveče ne lampe. Pač pa zbudim s tem soseda, ki kosmatega glasu praša, kaj je.

„Stenice!“ — odgovorim jaz.

„Tem pač ni treba prižigati luči, že same najdejo svojo pot v temi.“

„Ali jaz ne morem spat zavoljo njih!“ — rečem jaz nevoljen.

„Tako?! Tvoja koža mora biti še mlada, ko bo toliko stara ko moja, se bo že vsega navadila.“

S tem se obrne v postelji in kmalu začne zopet smrčati kakor da bi drva žagal.

Kaj je storiti meni? V posteljo ne grem več za nobeno plačo, zunaj je pa še trda noč in hiša gotovo zaprta. Ne ostane družega, ko sest na stol in čakati zore. Kako je bila ta noč dolga in neprijetna, ker sta dva v vseh glasovih smrčala, eden pa se v spanji vedno strašil in govoril! Težko sem čakal dneva in ko slišim prva stopinje v hiši, grem v vežo in tam dobim staro ženo, ki vrata odpira, a strašno zapije, ko me zagleda; jaz jo odrinem in skočim ven na ulice, pa potegnem po njih ne vedé kam. Videti je še malo, le cerkev zagledam, v to vkrenem in sedem v klop ter čakam maše. Bila je stolna cerkev in se mi je zdelo veličastna. Po več mašah sem jo ogledal vso, potem sem pri peku kupil žemelj in te prežvekaje prehodil mesto in ogledal še druge cerkvé.

Zdaj pa proti domu, mater bo gotovo že skrbelo, da bi me kakšna žival ne bila snedla. Vdarim jo toraj po cesti proti Ljubelju ter vstavim se še le pred mostom čez Dravo — Podgoro. Tam mi imponira grad, moram ga videti bliže vsaj od zunaj, zato se zasučem v breg in dospem kmalu do poslopja, katero radoveden ogledujem, pa ne dolgo, kajti kmalu

gacijah dva voditelja te stranke, ki se zdaj vojni postavi upira, izrekla, da mora Avstrija z ozirom na svoje finance nehati biti velevlad (klici: čujte! — na desni). Tedaj hočejo Avstrijo ponižati med srednje države. Zakaj? Jaz ne najdem nobenega uzroka, če ni ta, ki se sliši iz govorov nasprotnih stranke, da hočejo spet nekaj milijonov v razpolaganje dobiti za „gospodarski napredek, (smeh na levi) kakoršen se je vganjal v dobi švindelnega in denarnega poloma (kraha). (Dobro! dobro! na desni — oporekanje na levi.)

Ako je nasprotnikom te postave res mar za boljše gospodarstvo in za štedenje, kakor je nek govornik iz Štajarskega razkladal, potem jih smemo vprašati, zakaj niso tačas štedili, ko so hoteli nekatere plače povišavati in ko so denar ven metali za dvomljiva podjetja? (dobro! na desni.) Ako bi bili tačas bolj varčno postopali, mi bi ne bili tako na nič prišli, in ne bi nam bilo treba tožiti o slabih časih, o vednih dražbah in o splošni bedi. (Klici na desni: prav res je!)

Prašati bi se smelo, zakaj niso ravno tako varčni pri drugih stvareh, pri plačah raznih direktorjev in inšpektorjev, kjer bi se res dalo kaj prihraniti, in zakaj ravno pri vojaštvu, kjer ni mogoče štediti, kakor je bilo dokazano, ako hočemo imeti močeno in dobro vojno.

Nečem ravno trditi, pa omeniti hočem vendar, zakaj so se nekatere plače zvišale, le na vojaštvo, na duhovščino in na kmete se ni ozir jemalo. (Živahen smeh na levi — klici: na kmete?!)

Pristaši stranke so se morali se ve da takoj poplačati, vojaštvo in duhovščina pa sta se za to kaznovala, ker nista tako hitro liberalnim frazamaz pristopna, temveč sta stebra konservatizma, pravice in avtoritete. (Smeš na levi.) Da se na revnega kmeta ni ozir jemal (ponovljen smeh na levi), da se je malim uradnikom davek odpustil, kmetom pa vedno bolj povišal, to je tako znano in samo po sebi razumljivo, da tega niti treba ni dalje omenjati. (Smeš na levi.)

Govornik iz dolnje Avstrije je omenil, da le zaradi naše zveze z neko drugo državo hočemo tako močno armado, ter tega povoda ni odobral. Tudi jaz sem tega mnenja, da zaradi kake zveze ni treba nam tuji državi

na ljubo svoje vojske povišati, posebno v oziru na to državo (Prusijo), o kateri je bil govor, ker ona hoče našo moč le za svoje koristi porabiti. Jaz bi naši državi svetoval, naj se zveže s takimi državami, ki hočejo mir, da bo potem mogoče, vojake odpustiti, (smeh na levi) in to bi bila lepa in koristna naloga za naše državnike; (smeh na levi, — klici: s katero državo naj se zvežemo?), in če bi vsi vladarji razpustili svoje vojne, pozdravilo bi tudi naše ljudstvo z veseljem ta čin, ker bi se potem vojni proračun zdatno zmanjšal. (Klici na levi: s kom naj se zvežemo?)

Da bi pa samo mi orožje položili in vojsko razpustili ali jo zelo zmanjšali, druge države pa ne, to zahtevati, bi bilo nespametno, da, veleizdajno. Dva govornika od nasprotnih stranke sta govorila o zvezi z neko državo, ki jo nekateri za dosti močno imajo, da nas brani, in da potem nam ni treba močne armade. Pa že nek drug govornik je dobro omenil, da smo bili enkrat s Prusi tako dobri prijatelji, da smo se na njihovi strani v Šlezvik-Holštajnu bojevali; to pa nikakor ni zabranilo vojske s Prusi leta 1866, koje slabe nasledke še zdaj čutimo, in ktera je poleg slabega gospodarstva glavni uzrok, da zdaj vojno breme tako težko občutimo. (Veselost na levi.)

Reklo se je tudi, da je vojaštvo bolezen, za katero bo Evropa poginila. To je res, in ker je to res, zato bi bilo treba pred sodbo poklicati tisto državo, ki je splošno vojaštvo vpekljala (živahna veselost), ne pa napadati to postavo, ki je ravno zavoljo militarizma postala potrebno zlo. Če pravim, pred sodbo poklicati, ne mislim s tem, da bi se morala Nemčiji vojska napovedati, ampak tisti gospodje, ki kažejo toliko simpatij za Nemčijo, naj se s Prusi zmenijo zaradi razoroženja. (Ponovljena živahna veselost.) Ker so s Prusi tako dobri prijatelji, bodo morda prej kaj dosegli, nego naši diplomati. (Ironični dobro-klici in smeh na levi.)

Gospoda! naša armada je bila od nekdaj hrabra in slavna, in če ni vselej zmagala, ni bila tega sama kriva, ampak krivda je bila drugje.

Napoleon prvi nas je mnogokrat premagal, pa vendar je priznal, da je naša armada najboljša.

V Avstriji je bil še tačas dvorni vojni

svet na Dunaji. Vsak general je moral svoje plane na Dunaj v pregled poslati in brez dovoljenja iz Dunaja ni smel nič važnega začeti. Ker pa tačas še ni bilo telegrafa, moral je včasih dolgo na povelje čakati, kar je bilo le v prid našim sovražnikom. Polovico vojnih nesreč, kar jih je Avstrija v tisti dobi doživela, in vse pogubne nasledke zakrivil je tisti dvorni vojni svet na Dunaji; kajti on je bil kriv, da so se izpolnovali mnogokrat prekasni, tedaj nepravi ukazi, da se je marsikaka dobra misel zakopala. Ta dvorni vojni svet je zdaj mrtev, in le sovražniki države so žalovali za njim. (Veselost.)

Varite se, gospodje, da ne stopi drž. zbor na mestotega vojnega sveta, (živahno ploskanje na desni — smeh na levi) če se bode te upirali vojaškim potrebam, avstrijski narodi vam za to ne bodo hvaležni, ampak le sovražniki države.

Domoljubje, čast in veljava države zahteva od nas, da glasujemo za to postavo, zato bomo jaz in moji slovenski tovariši glasovali zanjo, upamo, da v polnem soglasju s svojimi volilci. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 10. decembra.

Dunaj. Minister Taaffe je zdaj razodel svoj program. Liberalci so razburjeni, konservativci veseli, ki vsaj vedo, pri čem da so. Nazaj zdaj ne more in sprava z levičarji je nemogoča. „Cz as“ piše, da Taaffe, ako se postava vojaška vdrugič zavrže, odstopi in da na vrsto pride ministerstvo desne stranke. — Zarad njegovega govora prihajajo ministru Taaffeju telegrafična priznanja iz krajev in občin slovaških. — Kakor zdaj kaže, prejenja državni zbor od 20. t. m. do 15. januarja; deželni zbori pa se prično še le po veliki noči.

Pri volitvah v delegacije za štajarsko deželo niso nemškoliberalci nobenega ozira vzeli na slovenske in konservativne poslance, ampak volili same liberalce. Vsled tega se konservativni in slovenski poslanci niso volitve vdeležili, izreki, da zastopajo večino prebivalstva in da se tedaj čutijo razžaljene po omenjeni brezobzirnosti centralistov.

slišim za sabo glas: „Aha, ta je tisti, ki hodi naše češplje trest“ — in ko se ozrem, me že drži na pol gosposk človek za rokav in suče kos prekle nad mano. Tu ni dolzega premišljevanja, iztrgam se mu z rok, pa z raztrganim rokavom odskočim in mu kakor blisk založim s svojo šteklijačarico eno, dve, tri, naj pade, kamor koli, potem pa v tek. Pač prileti za mano porajkelj, pa me ne zadene, kakor hudournik sem pri mostu in čez Dravo, ustavim se še le več streljajev daleč takraj mosta in grem počasi, ko nikogar za sabo ne vidim, le ljudi na polji, ki se pa za-me še zmenili niso.

Da sem po teh dogodbah podvzival se priti čez kranjsko mejo nazaj, se samo ob sebi razume. Morda bi bil tudi res prišel čez Ljubelj še do noči, ali vreme, ki mi je dozdal — izvzemši par dni na Bledu, kjer sem pa pod streho s Preširnom bral in kvartal — bilo ugodno, se kar mahoma zasuče in vlije se dež, da ne morem naprej. V vasi — menda se jej pravi pri sv. Lenartu — pod Ljubeljem na koroški strani stopim pod streho priproste kmetiške hiše in čakam vremena. „Ko ga le ni, ampak dež čedalje huji in tudi že mrak preganja dneva svetlobo, stopim čez prag in

prosim prenočišča v svislih ali na mrvi — kjer koli. Ljudje so tukaj „kranjski“ govorili, toraj je bilo vse bolj domače, ko unkraj Drave, kjer nobeden ni hotel znati „bindiš“; gospodinja me praša, kaj sem, ko ji povem, da sem študent, mi reče, da je imela ona tudi študenta v Celovcu, pa ji je v tretji šoli umrl. Pelje me brž v nizko hišico in pokaže še njegove bukve, ktere hrani za spominj. Ženici so se pri tem vlije solze. Večerjal sem z družino močnik in krompir, med tem sem jim pravil, kaj sem doživel na Koroškem in sploh po vsem svojem potovanji; vsi so radovedni poslušali in prašali me, kako je tu in tam, gospodinja — vdova, kakor sem videl — se je čudila mojemu pogumu, da si sam upam tako daleč po svetu.

To je bila poštna kmetiška hiša, kakor pri nas na Kranjskem, ko sem se naveličal pripovedovati, je mati molila „roženkranc“, potem pa je hlapec peljal me v mrvo in dal mi rjuho in plahto, vse čedno. Da sem dobro spal, mi ni treba praviti. Zjutraj je bil zopet lep dan, kosil sem pri družini, ko sem pa šel, mi mati pomoli dve prekajeni klobasi, rekoč, da čez Ljubelj ni nobene oštarije. Zahvalil

sem se ženici, ki se je pri mojem odhodu še enkrat zjokala rekoč: „kakšen bi bil že moj zdaj, če bi bil še živ!“ Meni se je ženica smilila, milo se mi je storilo pri tem, zato sem naglo korakal čez vas, ki je precj dolga in ima cerkvico s „špičastim“ zvonikom, in še le, ko sem se po potu vzdigal više in više, sem postal zopet vesel.

Kaj bom pravil o Ljublju? Nič družega ko da sem se vstavil na vrhu ob meji ter ozrl se nazaj v deželo, v kateri sem skusil v par dneh več slabega ko dobrega. Kar sem dobil denarja na Koroškem, sem ga še z obresti vred pustil tam, in če bi ne bilo one dogodbe v Toplicah, bi bil zdaj lahko žepe narobe obrnil. Z Ljubelja pa sem hotel vendar prinesiti spomin, toraj natrgam nekaj planinskih zelišč in jih spravim k onimi s sv. Višarij. To bo za očeta kaj, za mater pa sem imel seboj podobice in rožni venec od bôžje poti.

Preko vasice sv. Ane sem prišel še dopoldne v Tržič, tam sta me vjela dva sošolca in kosil sem dobro. Popoldne smo ogledali si trg in okolico, šli tudi k „hudčevemu mostu“, vse je bilo novo meni, most celó romantičen, ali potovanja sem se bil že naveličal, kar sem

Velika poparjenost in jeza vlada med ustavoverci, odkar je Taaffe v državnem zboru izrekel na ves glas, da Slovanov ne bo pustil na steno pritiskati, da so enakopravni z Nemci in da se morajo njih pravice braniti. Kolikor so tudi te besede pametne in pravične, vendar jih ustavoverci sučejo tako, kakor bi se jim s tem velika krivica godila. Glasovanje o vojni postavi je menda Taaffeju oči odprlo, da od leve stranke nema nikakoršne pomoči pričakovati, in to ga je menda tudi napotilo, da je svojo misel bolj odkrito povedal. Hočeš, nočeš, mora se Taaffe zdaj okleniti naše stranke, ako hoče vladati, kajti med liberalci in njim je zadnja nit pretrgana. Kaj pride zdaj, smo radovedni zvedeti. Eni pravijo, da se bo moral državni zbor razpustiti zaradi vojne postave, ki je le na pol potrjena, tedaj skoro da zavržena. Pri novih volitvah moral bo Taaffe poskušati, da dobi dvetretjinsko večino za postavu, kar ravno ne bi bilo tako težko, ako bi se tako pritiskalo z našo stranko, kakor se je včasih zoper njo.

Rusin **Tomažuk**, ki je našemu Dežmanu močno podoben, je kaj čudne otrobe vezal v svojem zadnjem govoru, ko je razžalil ministra Taaffe-ja. Rekel je, da je Slovan, da pa vendar rajši vidi, če Nemci vladajo, nego da bi Slovani. Ponavljal je tudi staro frazo, da hoče Rusija vso zapadno kulturo vničiti itd. Tako strastno in zagrizeno ni govoril zoper Ruse noben Nemec, kakor Rusin Tomažuk. Vlada je sama kriva, da taki renegati v zbor pridejo, saj v Bukovini volijo, kogar vlada želi, naj bi bila ta svoj vpliv porabila, kakor ga je v tistih okrajih, kjer so bili voljeni Stremayr, Horst in Kochanovski.

Nek dopisnik iz Ljubljane je v „Deutsche Zeitung“ naslovenec zopet enkrat očrnil kot strašne **panславiste in rusofile**, zato, ker je „Narod“ en parkrat priporočal učenje ruskega jezika. Kakor bi bila taka pregreha, če se kdo kakega jezika nauči! Da dopisnik tudi „Slovenca“ denuncira kot panslavističen in rusofilski list, ko smo vendar še le pred kratkim svoje stališče v tej zadevi tako jasno razložili, — to je ostudno obrekovanje, kakoršnega bi se pošten časnikar nikdar ne predrznil napisati. Sicer pa vlada menda že vé, pri čem da je z nami, zato upamo, da to obrekovanje ne bo škodovalo slovenskemu na-

rodu. Sicer pa kaj je tudi mogoče, da je denunciacija le zoper slovenske časnike obrnjena, iz kakega skrivnega namena, nam je za zdaj še nerazumljivo.

Vnanje države.

Govori se, da general Ignatjev pride za **ruskega** poslanca v Rim. Nemški listi se jeze, da Rusija tako odločnega Slovana pošlje na tako važno mesto, in se nadejajo, da se bo ruski car zdaj po znanem atentatu premislil. Dunajski časniki trdijo, da bi Ignatjev v Rimu bil nevaren za Avstrijo in ga sumničijo po svoji stari navadi, da bi podpiral irredentarje.

Gorčakov je po povratu v Peterburg zopet prevzel državljanske posle. Njegov začasni namestnik, Giers, ki so ga nemški listi proklamirali za bodočega državnega kanclerja, ostane še nadalje ravnatelj azijskega oddelka vnanjega ministerstva.

Znani napad na **ruskega** carja napravljajo mnogo hrupa po časopisih. Na Ruskem pa policija z marljivostjo išče zločincev. Na železnični postaji v Elizabetnem gradu so prijeli neko sumno osebo in pri njej našli več užigalnih tvarin in strupa. Prijeti je priznal, da je revolucionar, pa taji vsako zvezo z moskovsko afero.

Že se naznanja prva **zmaga Črnogorcev** čez **Albance**, kateri so se zasedanji Plave z oboroženo močjo ustavili. Bilo je krvavo klanje, čez tisoč Albancev je obležalo mrtvih, pa tudi več sto Črnogorcev. Albanci so bili nazaj vrženi, in Črnogorci so drugi dan cel dan mrtve vozili.

Na **Francoskem** je zbornica izrekla zaupanje ministerstvu, prej je pa vlada prestavila in odstavila mnogo viših uradnikov, monarhistov in se tako prikupila republikancem. Republikanci hočejo svoje gospodstvo s tem ohraniti, da preganjajo uradnike nasprotnih strank. Tako dela svobodna Francija.

Izvirni dopisi.

⊕ **Iz Ljubljane**, 9. decembra. (Izza šolskih kulis.) Naredil sem svoje navadno znamenje pred dopis, da ne bo kdo mislil, da je to kak učitelj pisal; saj se tudi tako marsikaj izvé, če prav človek učitelj ni.

videl, je bilo preveč zá-me v tako kratkem času, zato sem, čeravno sta me sošolca hotela pridržati še za drugi dan, da bomo kam šli, silil le domú, ker me je tiščalo, to, kar sem videl sveta in doživel, povedati očetu, ki še niso bilo nikdar tako daleč. Prijatelja sta me spremila še daleč, potem smo pili v gostilnici še slovo in opoldne sem bil jaz v Kranji. Da bi se bil med potom v kakem farovžu oglasil, mi še na misel ni prišlo, saj sem imel v žepu še par goldinarjev pa več srebrnih dvajsetic. V Kranji sem poiskal zopet svojih sošolcev in drugih prijateljev dijakov, bili smo veseli tako, da sem jaz mogel odriniti še le, ko me je solnce že zeló od strani gledalo, in sem kake tri ure pozneje domú vstrašil mater pred pečjo, ko so ravno z burkljami v peč dregali.

„No, glej ga no; kako sem se vstrašila!“ — je njih vsklik — „ali nisi mogel prej povedati, kdaj prideš? Kaj boš pa zdaj jedel? Za naju sem skuhala sok, ti ga pa ne ješ.“

„Nič ne skrbite, mati jaz sem sit, pa imam še nekaj s Kranja v torbi, bota vi-dva jedla.“

Oče, slišavši moj glas, pridejo tudi ven in mati jih brž ogovore:

„No vidiš, tu-le je, pa si rekel, da so ga gotovo kje zaprli, ker ga tako dolgo ni nazaj.“

„Da je le tu“ — reko oče — „brž prinesi večerjo pa luč naredi, potlej bo pa povedal, kodi je hodil.“

Večer je bil potem prijeten, jaz sem dal za vino, potem pa pripovedoval. Mati so se posebno veselili podobic s sv. Višarij, oče pa poslušali moje dogodbe. Vsega ta večer nisem mogel povedati, smo šli prej spat. Dokončal sem bil še le drugi dan. Se vé, da sem šel tudi na Šmarno goro poročat o svojem potovanju, in gospod je rekel:

„Lepo je, kar si videl, a najlepše to, kar si slišal pri gospodu župniku Pintarju. To si ohrani v srcu in ravnaj se po tem zdaj, ko prideš na višo gimnazijo. O počitnicah pa pridi še k meni, tudi jaz ti bom lahko kaj povedal, ker si zdaj že zreel za tako gradivo.“

To je bilo moje prvo potovanje po Kranjskem in Koroškem. Na Šmarno goro sem res šel večkrat še in spoznal, da je gospod polnoma Lovro Pintarjevega mišljenja. Te počitnice so bile zá-me veliko vredne, več ko vsa četrta šola, in ko sem prišel v peto šolo, sem bil že ves družega duhá.

Kakor je znano, bili so prej učitelji večinoma ali skoraj vsi narodni. Tačas se je osnovalo slovensko učiteljsko društvo. A kmalo potem je prišla ledena sapa iz severa, in je to mlado drevesce zamorila.

Deželni zbor je zgubil skoraj vse pravice do šole, ministerstvo nauka pa je začelo pritiskati z veliko silo na kranjske učitelje. Če so na čelu slovenskega učiteljskega društva stali narodni učitelji, kakor Praprotnik, Močnik, Stegnar itd., stopili so zdaj drugi možje na površje, kakor Pirkar, Sima, itd. ter osnovali „krainischer Lehrerverein“, kjer je vel duh naši narodnosti toliko sovražen. Za svoj organ so si izbrali „Laibacher Schulzeitung“. Žalostno je slišati, da so skoraj vsi kranjski učitelji k temu društvu pristopili, slovenski učitelji k nemškemu društvu z ultra-nemško tendenco! Samo kakih osem ali deset jih je narodu zvestih ostalo, med njimi imenujemo (kar jim pod sedajno vlado ne bo škodovalo) Praprotnika, Močnika, Stegnarja, Tomšiča. Ti niso hoteli pristopiti k „lehrervereinu“, zato so imeli pa tudi dosti prestajati pred kolvodji nasprotnih stranke.

Zdaj je pa začel nekako drugačen veter pihati iz Dunaja in značajnim učiteljem, čeravno jih je tako malo, sme biti v zadostenje, da se skuša z njimi nekaj kompromis napraviti. Narodnim učiteljem hočejo dati to koncesijo, da bo „Schulzeitung“ v dveh jezikih izhajala, enkrat v nemškem, enkrat v slovenskem. Če bo pa slovenska izdaja tudi v narodnem duhu pisana, to je vprašanje, ki ga zdaj še ne moremo rešiti.

Narodni učitelji pa ne spoznavajo potrebe takega kompromisa. Saj je bilo slovensko učiteljsko društvo prej osnovano, nego „lehrerverein“, tisti, ki so iz slovenskega društva izstopili in k nemškemu „vereinu“ pristopili, naj zdaj k slovenskemu društvu nazaj pristopijo, pa bo kompromis narejen. Čemu bo slovenskim učiteljem nemško društvo? In kar je pri tem še najhuje, je to, da ima to nemško društvo tudi nemške tendence! In k takemu društvu hočejo privabiti slovenske, narodne učitelje! Zdaj se bodo posvetovali, in se že posvetujejo o tem, kako bi se nemščina v slovenske ljudske šole vpeljala. To pa ni drugače mogoče, ko z veliko škodo za mladino in v nasprotju s cesarsko postavu. Kajti ker je mladina tako že s predmeti preobložena, moralo se bo nekaj predmetov, ki so po cesarski postavi zapovedani, izpustiti iz učnega plana, da se bodo učenci čas imeli učiti: „ich bin, du bist, er ist“; nemščina bo vzela polovico otroškega uma v posest, in otroci se bodo še veliko manj potrebnih stvari naučili, ko do zdaj.

K društvu s takimi tendencijami nimajo narodni učitelji prav nič veselja pristopiti, in zeló so se začudili slišati, da je k temu društvu pristopil nekdanji tako narodni učitelj Lapajne, ter da se on poganja za tisti kompromis. Ne vemo, kdo je Lapajneti najel za ta posel, ali Pirkar ali kdo drugi, tudi nečemo Lapajneti precej obsoditi, morda on misli na pošteno spravo v narodni koristi. Pa dokler naše šolstvo in „lehrerverein“ vladajo taki ljudje, kakor Sima, Pirkar, Gariboldi, tako dolgo se mora naroden učitelj tega društva ogibati, ne pa mu tlake delati, kakor g. Lapajne, da bi se nemčurska svojat v prejšnji veljavi ohranila. —

X. **Iz Št. Ruperta na Dolenjskem**, 6. dec. Prežalostno in prebridko novico je naznanjal mrtvaški zvon 24 nov. po šentruperski dolini. Umrli je na Dunaji preblagi gosp. grof Jožef Barbo, naš državni in de-

želni poslanec v nepopisljivo žalost svoji rodbini, v veliko žalost vsej dolenjski strani, v tugo celi mili domovini.

Kako so ostanke blazega ranjcega slovesno blagoslovili in mu blagodušno poslednjo čast, ktere je blagi ranjki vseskozi vreden bil, na Dunaji skazovali, je bilo že v našo tolažbo v „Slovenca“ ginljivo popisano; pristaviti se le še mora, kako smo mi doma ranjcega — nepozabljivega nam v spominu — počastili in na domači mrtvaški mirodvor spremili. — V sredo 26. nov. na večer je bilo truplo ranjcega po železnici v domovino pripeljano. Pri g. Zajcu, županu na Bistrici, je čakalo, vkljub grdemu vremenu, veliko domačih farmanov obojega spola, med njimi gg. domača grajščaka in drugi gospodje z domačima gg. kaplanoma in g. Jožefom Grčerm, župnikom od sv. Trojice (domači g. župnik Alojzij Košir so bili zaradi bolezni zadržani). Žalostno in molče se je po dovršenem blagoslovljenji pokojnega premikal mrtvaški sprevod v tihi noči proti Rakovniku, grajščini, ktere posestnik je ranjki bil. Vsem se je brala resnična srčna bolest na obrazih. Nihče ni skoraj dihal, ne govoril glasne besede, le tesni zdihljeji z globočine prs so srčne občutke na znanje dajali. Kaj takega se že več let tu ni videlo in zgodilo, Bog daj, da bi se zopet ne! — Z venci prekrasno ozaljšano trugo so postavili potem v domačo kapelo, kjer je čez noč shranjena bila. Drugi dan je bil slovesen pogreb.

Nepričakovano in nenavadno obilno število se je zbralo duhovnov in drugih odličnih gospodov domačih in tujih, blagemu ranjcemu skazat poslednjo čast. Duhovnov je bilo 16, med njimi preč. g. dekan trebanjski in sosedni gg. župniki in kaplani. Mrtvaški sprevod je vodil vis. čast. g. Ant. Mlakar, kanonik iz Novega mesta, kot zastopnik patronata domače fare v navzočnosti preč. domačega g. župnika. Trugo so nosili in svetili vsi odlični možaki iz srenjskega odbora; kar vse je preskrbel marljivo in vneti domoljub g. Zajc, župan na Bistrici. Pela se je pred sprevodom znana nagrobница „Blagor mu, ki se spočije“, ravno tako tudi pri vložitvi ranjcega v domačo družbinsko rakev na farnem pokopališču. Zvonovi so žalostno, zares ginljivo in melodčno odmevali po vseh bližnjih cerkvah. Vse je bilo prav krasno, kar se na deželi ranjkim na čast napraviti dá, pa vendar za vse prav žalostno, kar so pričale solze, besede in obrazi spremljavajočih duhovnikov, kakor tudi obilno zbrana ljudstva.

Sedmi dan pa smo imeli za blagim ranjkim zadušnice s slovesno peto črno sv. mašo v nazočnosti preblage žalujoče rodbine in družih. Venci iz Českega, Dunaja, Ljubljane, Trebnjega in drugod so pokrivali okusno napravljeni gotiški katafalk.

Tako smo tedaj zopet izročili zemlji truplo moža, kteri se bo težko kedaj nadomestiti dal. Pač mi z zaupanjem gledamo na mladega g. sina grf. Antona; o da bi pač hotel stopati v stopinje prezgodaj nas zapustivšega preljubljenega, zvestega očeta kat. veri in slovenski domovini!

Prežalostna in prežlahtna supruga, verna gospa grofinja pa naj se tolaži s tem, da je Bog gospodar življenja in smrti, da je njemu dopadlo to storiti, da mi vsi njeno žalost v srcu nosimo in občutimo in da se njena žalost utegne še nad njenimi dobrimi otroci v veselje spremeniti, kar mi vsi želimo in za kar ne bomo nehali Boga prositi.

Z Dunaja, 8. decembra. (Obravnava vojne postave) je dovršena. Kakor se je prej

sodilo, tako se je zgodilo, prvi in tretji paragraf sta bila sprejeta, za drugega, ki določuje za 10 let naprej eno in isto število rekrutov, kar se nekterim zdi prememba ustave, po kateri se ima to število vsako leto posebej določevati, ni bilo potrebnih dveh tretjin glasov ter je moral vsled tega ta paragraf odpasti. Reč pride zdaj pred gosp. zbornico, ki bo postavlo po vladinem predlogu sprejela in jo poslala zbornici poslancev nazaj. Pa kakor razmere zdaj stojé, ni nikakoršnega upanja, da bi se manjšina vdala in postavlo sprejela. Najbrže jo bo v prvotni obliki poslala gosposki zbornici nazaj, ki jo bo pa zopet vdrugič sprejela po vladinem načrtu. Po našem opravljenem redu se bo potem najbrže volila komisija, ki bode v družbi z enako komisijo gosposke zbornice postavlo vzela v pretres in jo po vladinem načrtu potrdila, ker ni dvoma, da bode večina te komisija izvoljena iz avtonomične desne stranke državnega zbora.

Obravnave so bile živahne, sim ter tje celó burne. Izmed naših poslancev je pri tej priliki prvokrat govoril g. Klun. Dasi je prišel še le zadnji na vrsto proti 3. uri popoldne, ko so poslanci navadno že vturjeni in začno po dvorani tako glasno šepetati, da govornikov včasih še ni slišati, kaj pa še umeti, jih je s svojim krepkim govorom prisilil, da so ga vendar od kraja do konca z največo pazljivostjo poslušali in slišali marsiktero britko resnico. S prva so skušali govornika s svojim drznim oporekanjem motiti in zmešati, da bi ga bili ustavili, ko so pa videli, da s tem nič ne opravijo, začeli so se mu ironično posmehovati. To posmehovanje je bilo zlasti jsko veliko, ko je govornik opomnil kmečkega stanu, kterege se pri povikšanji plač niso hoteli spominjati in ušmiliti, saj mislijo nanj le takrat, ko mu zaradi povikšanja kakih davkov nakladajo nova plačila. Tudi sicer se ti moške navadno posmehujejo, kadar se kmečki stan v misel jemlje, in kmečki poslanec Oberndorfer jim je pri neki priliki naravnost rekel, da bi imeli pač kaj boljšega opraviti, kakor pa kmete zasmehovati! G. Klunu so po dovršenem govoru od vseh strani čestitali, zlasti pa so bili Čehi jako zadovoljni in dr. Rieger je rekel, da bi on ne bil smel kaj takega povedati, sicer bi ga bili levičarji križali!

Med raznimi govori so bili zlasti še silno pomenljivi govori ministra Horsta, pa grofa Henrika Martinitza in dr. Riegerja, ki je to priliko porabil, da je odbil mnogo na njegovo osebo storjenih napadov.

Razun izvrstnih govorov, ki smo jih slišali, imela je ta obravnava še to dobro, da so mislili in namenili ministra Taaffeta prišli na dan. Črnoviški vseučilšni profesor Tomašček je namreč v petek tako surovo napadel vlado, da je ministerskemu predsedniku zavrela kri, in je on v kratkem pa krepkem govoru razvil program svojega ministerstva. Rekel je, da on še vedno stoji na tistem stališču kakor l. 1869, ko je bil z manjšino tedanjega ministerstva cesarju izročil spomenico, in da hoče vsem narodom avstrijskim pripomoči do njihovih pravic. Nemci se v Avstriji sicer ne smejo zatirati, ali tudi tega ne bo pripustil, da bi se Slovani na steno pritiskali! Besede ministre so zbudile na levi živahno ugovarjanje, na desni pa veliko zadovoljnost in priznanje. Levičarji so bili vsi potrti, ko so slišali, kaj je namen sedanjega ministerstva in žugajo v svojih listih, da hočejo o priličnem času vlado zaradi tega že še prijeti. Reče si prisvojajo večjo moč, kakor jo imajo, pa se bodo že skoraj prepričali, da je njih gospod-

stvo stalo na ilnatih nogah in se je moralo zrušiti, ko so bile te noge spodbite. Ministrova izjava je bila menda vzrok, da so nekteri, c. k. profesorji, ki so se prej glasovanja zdržali, zdaj glasovali z levičarji — zoper vlado!

Še bolj, kakor vse to, je pa govor Schönererjev ministru pokazal, kaj njegovi nasprotniki nameravajo. Schönerer je sedanja zbornico očital, da je ljudstvu sovražnejša od prejšnje (viel volksfeindlicher — ne volksfreundlicher), kakor je stalo v „Laibacherici“, in predsednik ga je zavoljo tega posvaril. To je pa Schönererja tako prizdignilo, da je od predsednika zahteval, naj posvari tudi minist. predsednika, kar pa grof Coronini ni storil, rekši, da ni nič napakega našel v njegovem govoru. Tako prešlepijeni so tedaj nekteri liberalci, da se jim zdi že graje vredno, če kdo hoče Slovanom pravičen biti. Minister Taaffe pa je menda zdaj prevedel, da se je zastoj nadejal pridobiti tako imenovane ustavoverce, in da se bode moral odločno vstopiti na stran večine državnega zbora, če neče, da se ne bode žuganje levičarjev spopolnilo in mu vladanje nemogoče storilo.

Izid volitev v delegacije ste zvedeli telegrafično. Barona Žvegelj in Taufferer se je nista vdeležila. Slovenska zastopnika v delegaciji, ki se snide za 4 dni 16. t. m., sta Hohenwart in Winkler.

Domače novice.

V Ljubljani, 11. decembra.

(Volitev državnega poslanca) v trebenjskem, kočevskem in radeškem okraji na mesto grof Barbota bo že 3. januarija prih. leta. Naj se domoljubi pripravljajo ná-njo!

(Drugi oddelek našega polka) je prišel v nedeljo jutraj v Ljubljano in bil na strelišči slovesno pogosten. V torek jutraj je odrinil naprej proti Dunaju.

(Gledišni igri v čitalnici) v ponedeljek ste privabili obilno občinstva v čitalnično dvorano ki je bila popolnem zastavljena in zasedena —, dokaz, da naši meščani težko pogrešajo slovenskega gledišča. Igrici ste vlogladko tekli, posebno je bilo všeč poslušalcem petje v igri „Pri meni bodi“, zato je donela igralcem in pevcem glasna pohvala. Po „besedi“ se je vse podalo v spodnje prostore čitalnične, ki so bili zopet preozki; prišla je tudi godba in zabava je bila živahna do polnoči. To je zopet znamenje, da se narodno čutje v Ljubljani vidno razvija.

(Parkeljna ni več!) „Kako je to?“ bo morda prašal kdo, ki ve, da za Miklavžem parkelj hodi. Da, istina, ni ga več, namestil ga je — „Dežman“. Kdor je namreč letos hodil po Miklavževem trgu, je videl, da „parkeljni“ niso imeli več vil, ampak grablje, in prodajalke so vabile memohodeče: „Slišite gospod, kupite no enega Dežmana!“

Razne reči.

— „Jadranski glasi“. Hajdriha se še vedno dobé pri Val. Kosovelu v Črničah na Vipavskem. Prosi se prav uljudno vse blagorodne čč. gg. poverjenike kakor tudi druge naročnike, slavne čitalnice ali druga posamezna društva, kojim se je dotični zvezek poslal, naj bi blagovolili poslati tem prej mogoče svoj znesek.

— Iz Celja 4. dec. 1879. Pri današnji volitvi načelnika in odbornikov novega okr. celjskega zastopništva je izvoljen za načelnika notar g. Sajovic, v njegovega namestnika advo-

kat dr. Langer — v odbor: Baron Bruck, J. Pogačnik, Dr. Ipavic, Jamnik in Hausenbichler. Ie posedujti trije gospodje so Slovenci. Menim, da ko bi se bili v našem okraji ob pravem času veljavni narodnjaki le nekoliko brigali za voivve v okr zastop, moral bi ta biti od ločno naroden.

Znani Leopold Kordeš je na Dunaju umrl v 72. letu. Pisaril je nekaj veliko v „Ilyr. Bl.“, „Carniolio“ vredoval in nekaj časa „Laibach. Zg.“

— Pri sibirski univerzi bodo napravili tudi zvezdarno (Sternwarte). Strošek za svetno razstavo v Parizu so znašali 30 milijonov, tedaj primankljeja 20 milijonov.

— Švedski kralj se pridno peča s slovestvom. V nekem svojem spisu se je nevgodno izrazil o švedskem pisatelju Bjornsonu. Ta razžaljen je pisal pismo kralju kot pisatelju ter zahteval — preklic ali pa dvo boji! Kralj je pismo izročil sodniji, kateri je pa „hrabri“ Bjornson ubežal, zapustivši svojo domovino.

— Česka matica je izdala važno delo, ki ga je spisal Sobotka pod naslovom: „Carstvo rastenja in njega pomen v slovanskih narodnih pesmih.“ Delo daje bogato materjo slovanske simboliki. Knjiga je razdeljena v dva dela: prvi „občni zbor“ govori o splošnem pomenu cvetic pri Slovanih sploh in Čehih posebej, v drugem delu pa pisatelj našteva značenja, ki jih slovanska fantazija pripisuje posameznim rastlinam.

— Na zagrebškem vseučilišču se je slušateljev oglasilo za zimski tečaj t. leta: a) na bogoslovno fakulteto 17 rednih in 39 izrednih = 56, b) na pravo in državoslovno fakulteto 214 rednih, 44 izrednih = 258, c) na modroslovno fakulteto 33 rednih, 27 izrednih = 60 poslušalcev. Na vse tri fakultete se je tedaj vpisalo 374 poslušalcev in sicer 16 več kakor lansko leto oorej.

— Tirolci so Slovenci. A Veselovskij, profesor Petrogradskega vseučilišča, dokazuje v časopisu ministerstva za prosveto, da so sedanji prebivalci Pusterihala na Tirolskem pomnčeni Slovenci. V dokaz mu služi tud značaj Tirolcev. Prebivalci Kalithala radi pojejo in napevi so slovenski. In stroj njihov h biš dokazuje, da so iz debia slovenskega. Teh pomnčenih Slovencev je okolo 22 000. Gotovo so Tirolci hrabrost in udanost do vladarja podedovali iz slovenske krvi, ker to ste lastnosti, ki ste pristne roku slovenskemu.

— Srbsko vojno ministerstvo je izdalo dr. Džerdževićovo zgodovino sanitarnega položaja srbske armade. Zanimivo delo za strokovnjake.

— „Der Slawismus im Lichte der Ethik“ je naslov knjigi necega Hartmana, ki je tako sovražna Slovanom, kakor druge podobne knjige. Pisatelj oznanjuje boj zoper slovanstvo, sicer to pogazi celo človeštvo, pred vsem Nemce; on pravi, da so Slovani mongolsko-turanskega plemena! Pisatelj tudi zagovarja germanizacijo, češ da je to naravni nasledek prodirajoče kulture. — Mi bi temu Hartmanu odgovorili po nemški: „Sonst nichts neues? Das ist alles schon da gewesen!“

Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 9 gld. 75 kr.; — rež 6 gld 34 kr.; — ječmen 4 gld. 55 kr.; — oves 3 gld 87 kr.; — ajda 5 gl 20 kr.; — proso 4 gl. 87 kr.; — korusa 6 gld. — kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. — kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; — masla kilogram 70 kr.; — mast 65 kr.; — špeh frišen 46 kr.; špeh povojen 56 kr.; jajce po 3 kr.

mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 58 kr.; — teletnine 50 kr.; — svinjsko meso 44 kr. — Sena 100 kilogramov 1 gld. 78 kr. sama 1 gld. 42 kr. 100 kil; drva trde 7 gld., mehke 5 gld.; vino rudeče 20 gld., belo 16 gld. hektoliter.

Podpisani nazoanja v svojem in v imenu otrok, bratov, sester, žlahtnikov, prijateljev in znancev prežalostno vest da je Bogu vsemogočnemu dopadlo poklicati njegovo ljubljeno soprogo, oziroma mater, sestro in svakinjo, gospo

Marijo Dereani rojeno **Dolnitscher**

po kratki, mučni boleznii, danes ob 10³/₄ uri dopoldne v 40. letu njene starost, v boljše življenje poklicati.

Pogreb bo 10. decembra ob devetih dopoldne.

Žužemberk 8. decembra 1879.

Dom. Dereani,
žalujoči soprog.

Umetne zobe in celo zobovje

vtavlja brez bolečin, in ne da bi bilo treba korenine izpuliti, in vsakovrstne zobne operacije izvršuje tako, da čoveka ne boli,

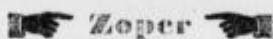
mamlječ s prijetnim gazom
(Lustgas-Narkose)

Anton Patchel,
zobni zdravnik
(4) pri Hradeckovem mostu v
I. nadstropji.

Dobre, pravične, nepokažene voščene sveče,

za katere dajejo poročstvo, iz najboljšega čistega čebelnega voska, katere izvrstno lepo in prav počasi goré, prodajata po najnižji ceni.

P. & R. Seemann
(2) v Ljubljani.

protin in putiko basorin,

je dobro zdravilo zelišna voda, ki se imenuje

ki je potrjena od cesarja, in jo izdeluje
Franc Wilhelm,
lekar v Neunkirchen.

To zdravilo so zdravniki pregledali in potem je dobilo od cesarja Franca Jožefa I. posebne pravice. S to vodo se mora človek od zunaj trdo pomazati (poribati), ter ima moč, da trganje ustavi, kri pomiri, bolečine utiši, ter je dobro zdravilo zoper slabe živce, zoper slabost in bolečine v udih, zoper protin, trganje, putiko, glavobol, omotico, bučenje v ušesih, bolečine v križu, zoper slabe in utrujene noge, (posebno dobro za gojzdarje, vojake); tudi če človeka v straneh bóde, čo ga trga v nogah, in enakih bolečinah je ta voda dobra za mazanje.

Flašica z zdravniškim navodom in z zavitkom vred velja 1 gl. 20 kr.

Na prodaj jo ima
Peter Lassnik v Ljubljani. (4)

Ure na zvonike

izdelujem sam po najboljših iznajdbah iz kovanega železa, z bronso prevleko vsa sukanja v medenini — vse navovke (Triebe) in vsi pegoni (Federn) iz najboljšega jekla, kakoršna je teža zvona ali pa kladiva, — na sidro (anker) ali pa na valjar (stifte) in to po najboljši ceni tudi na obroke.

Nadalje izdelujem

ure za gradove,

da glasno bijejo na zvon, ali pa tudi brez zvona, za kopelji, pivarne, tovarne, gradove, kasarne, samostane in privatne hiše, prav po ceni.

Janez Pogačnik,
Podnart, Kropa (Gorenjsko).

Stare ure na stolpih in gradovih tudi popravim in predelam po ceni.
Cenik zastoj. (4)

Spričevala
o pravem

Wilhelm-ovem

kričistilnem čaju
zoper protin in putiko.

Gospodu Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen.
Naszály 18. grudnia 1875.

Zahvalim se Vam za Vaše izvrstno zdravilo, ki se imenuje Wilhelmov kričistilni čaj. Jaz sem z njim neko ženo v Suttö popolnoma ozdravil, ki so skoz 9 mesecev najboljši zdravniki k njej hodili, pa jej niso dolzega življenja obetali. Od zdaj kar je ta žena tako hitro okrevala, imajo ljudje tako zaupanje do vašega zdravila, da ga Suttö-vanci gotovo mnogo pokupijo pri Jos. pl. Töröku, lekarju v Pešti, Königsgasse 7.

Tudi v moji hiši se je prigodilo, da je nekega mladega človeka, ki je pri meni v službi, po nogah trgati začelo, da ni mogel geniti ne rok ne nog. Ko je pa porabil 3 zavitke vašega izvrstnega čaja in dve flašici vašega ces. kr. priv. tekočega „basorina“ iz zelišč, bil je popolnoma dober. Tudi jaz se zdravim z vašim čajem dvakrat na leto, in sem prepričan, da mi dobro dó. Izrekši še enkrat svojo zahvalo ostajam s spoštovanjem

Michael Holdampf,
najemnik posestva v Naszály p. Totis
na Ogerskem.

Gospod Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen.
London 5. prosinca 1876.

Več let sem rabil Vaš kričistilni čaj zoper protin in putiko, in le ta mi je pomagal, da sem zdaj zdrav. S spoštovanjem

C. F. Dorn,
London, 46 Museum Street, poleg
Britsch Museum.

Gospod Francu Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen.
Oroszmezö 9. prosinca 1876.

Ne morem, da bi se ne zahvalil za Vaš Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko, ker me je dve leti trgalo po nogah, in me je le Vaš čaj ozdravil, kar vsakemu rad povem.
Vaš udani

Heinrich Ruhestörrer, davkar.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, lekar v Neunkirchen. (Dol. Avstrija).

Za zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje več takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred kterimi vsacega svarim. (4)

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lassnik, trgovec v Ljubljani, **Ant. Leban,** lekar v Postojni, **Karl Šavnik,** lekar v Kranji, **Fr. Wacha,** lekar v Metliki, **Dom. Rissoli,** lekar v Novem mestu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap.